

Impressie zeventiende jaarcongres Vereniging BWT Nederland

Verbonden op veilige afstand

“Ik kijk in de zaal en zie alleen de sprekers en bestuurders. Keurig op anderhalve meter afstand van elkaar”, opende Wico Ankersmit, directeur Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland het zeventiende jaarcongres van de vereniging op 8 oktober 2020 in de Heerlickheid van Ermelo. De nieuwe opmars van COVID-19 dwong de vereniging het jaarcongres volledig online te organiseren. De boodschap was er niet minder krachtig door: de Omgevingswet komt eraan en dat heeft grote gevolgen voor de taken en bevoegdheden van bouw- en woningtoezicht.

Tekst ing. Frank de Groot **Beeld** Vereniging BWT Nederland

In 2019 was er met ruim 500 deelnemers nog sprake van een recordopkomst bij het jaarcongres. Ook toen was er volop aandacht voor de komst van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Waar zijn wij straks nog van? Is er in de toekomst nog genoeg werk voor BWT, als er toetsende en toezichthoudende taken naar de private sector verschuiven? Hoe gaan we om met private kwaliteitsborging? “We hadden het dit jaar zo georganiseerd dat er honderd deelnemers fysiek aanwezig konden zijn. De overige deelnemers konden dan

online het congres volgen. Helaas heeft de ‘tweede golf’ ervoor gezorgd dat ook die honderd deelnemers niet meer konden komen. Vandaar dat het plenaire deel en de Algemene Ledenvergadering nu volledig online zijn te volgen. Ook lanceren we vanmiddag de nieuwe BWT-app. De workshops zijn omgezet naar twintig webinars die deelnemers op een tijdstip dat het hun uitkomt, kunnen volgen”, aldus Wico Ankersmit. Het jaarcongres verloopt hierna nagenoeg vlekkeloos, met goed geluid en afwisselend beeld vanuit drie camerastandpunten. Op het

hoogtepunt kijken circa 330 deelnemers live naar de interessante presentaties. Maar veel deelnemers zullen het ook nog later volgen. Mooie feiten. Toch is iedereen het er wel over eens: volgend jaar graag weer fysiek bij elkaar komen met 500 deelnemers en ook lekker netwerken.

Nieuwe voorzitter

De ALV in de middag wordt in de recordtijd van vijftien minuten gehouden. Vanuit de online deelnemers komen er geen bezwaren tegen de opgevoerde plannen en begroting binnen bij

Dit jaar was er slechts fysiek plaats voor bestuursleden en sprekers.

managementassistente Annemieke Mulder, die met een laptop in de zaal zit. Bijzonder is dat Margreet Schotman tijdens de ALV het podium weer moet beklimmen. Zij droeg immers al in 2019 ten overstaan van de toen bomvolle zaal het 'voorzittersstokje' over aan Else Poortvliet. Margreet heeft namelijk in 2018 de gemeente Rotterdam ingeruild voor de gemeente Almere, waar zij afdelingshoofd Stedelijk Beleid (Ruimtelijke Ordening) is geworden. Haar opvolgster zat al jaren naast haar aan de bestuursafdeling, namelijk Else Poortvliet, afdelingshoofd Bouw- en Woningtoezicht van de gemeente Den Haag. Hoewel Else Poortvliet sindsdien aan de bestuursafdeling het voorzitterschap uitvoert, is er met het uitstel van de Algemene Ledenvergadering in het voorjaar van 2020 – door COVID-19 – geen officieel moment geweest om het voorzitterschap over te dragen. "Het voelt toch vreemd om statutair nog aansprakelijk te zijn voor de financiële situatie van de vereniging", zegt Margreet lachend, nadat ze het podium heeft beklommen. Wico maakt dan ook een eind aan alle

Tijdens de ALV kon dan eindelijk oud-voorzitter Margreet Schotman ook officieel het voorzittersstokje doorgeven aan Else Poortvliet.

onzekerheid door Else Poortvliet alsnog aan te dragen als nieuwe voorzitter. Vanuit de online deelnemers komen er ook nu geen bezwaren

binnen bij Annemieke Mulder. Dus is Else nu ook officieel voorzitter van de vereniging. Gefeliciteerd!

Voorzitter Else Poortvliet: "Positief over eindconcept AMvB Wkb"

"Dit is het eerste digitale congres en ALV en hopelijk ook het laatste. Normaal schijnt ook altijd de zon als ik aankom bij het congres, maar nu regende het", opent Else Poortvliet in minneur. "De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen zijn gelukkig uitgesteld naar 1 januari 2022, waardoor we een jaar extra de tijd hebben om ons voor te bereiden. Maar die tijd zullen we ook nodig hebben."

Een belangrijke mijlpaal was volgens Else Poortvliet het Bestuursakkoord over de implementatie en invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Dit akkoord werd op 17 januari 2019 ondertekend door minister Ollongren van BZK en VNG-voorzitter Van Zanen. Het akkoord kwam tot stand in nauwe samenwerking met de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland, samen met de G4, G40 en Brandweer NL. Op 14 mei 2019 werd het wetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) aangenomen door de Eerste Kamer.

"Het ministerie van Binnenlandse Zaken, de VNG, de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland, bouwers, adviseurs, opdrachtgevers en kwaliteitsborgers werken in de Regiegroep kwaliteitsborging samen aan de voorbereiding op de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Gezamenlijk doel is zorgen voor een goede implementatie van de wet voordat deze in werking treedt. Dat was ook een van de criteria in het Bestuursakkoord. Ik zit namens de vereniging in de Regiegroep. Voorzitter is implementatieregisseur Titia Siertsema."

"Ik ben wel teleurgesteld dat we nog steeds geen officiële reactie hebben gehad op onze opmerkingen op de concept-AMvB Wet kwaliteitsborging voor het bouwen die in mei 2020 aan de Eerste kamer is aangeboden. We zijn namelijk tot 10 maart 2020 in gesprek geweest met het ministerie van BZK over de rol van het be-

voegd gezag in relatie tot de risicoanalyse en het dossier bevoegd gezag. Inmiddels heb ik begin van deze week weer contact gehad en er zit weer wat beweging in. Met diverse slagen om de arm lijkt het niet ondenkbaar dat we er nog uit gaan komen. Ik ben behoorlijk positief over het nieuwe concept dat ik heb gezien. Komen we er twee voor twaalf wellicht toch nog samen uit!"

Voorzitter Else Poortvliet: "Positief over eindconcept AMvB Wkb."

Implementatie Wkb

Drie sprekers van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gingen tijdens het plenaire deel in op de implementatie van de Wkb. Welke rol spelen de VNG en Vereniging BWT Nederland hierin? Ook is er aandacht voor de Impactanalyse Wkb door de VNG.

“De VNG biedt diverse producten aan de leden, die ondersteuning bieden bij de implementatie van de Wkb”, opent Jimco Drost, kwartiermaker/programmamanager Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) binnen het programma Omgevingswet bij VNG. “Zo is er een lijst met minimale acties: wat moet u als gemeente minimaal doen vóór invoering van de Omgevingswet? Wat moet u kunnen of wat moet u hebben bereikt op de datum van inwerkingtreding? Voorbeelden zijn Eis 7, Vergunningverlening aangepast op de Wkb en Eis 13, Toezicht en handhaving aangepast aan de Wkb. Voor die eisen zijn er ook wegwijzers, die helpen met een inhoudelijke toelichting per minimale actie. Voorbeelden zijn de Wegwijzers 7 en 13. De wegwijzers maken ook een koppeling met nuttige producten uit de catalogus Omgevingswet voor gemeenten.”

“Er wordt verder gewerkt aan een basis-activiteitenlijst die aangeeft welke werkzaamheden u per minimale actie moet uitvoeren. En dan is er de Roadmap Route 2022, die laat zien wanneer u uiterlijk moet starten of zaken gereed moet hebben.”

Impactanalyse

“De impact van het nieuwe Wkb-stelsel op toezicht en handhaving bij gemeenten is sterk afhankelijk van het succes van de werking van het Wkb-stelsel”, zegt Nico Stadius Muller van VNG Realisatie. “Wat nu als er (blijvend) geen verklaring door de kwaliteitsborger mag/kan worden afgegeven? De kwaliteitsborger kan knel komen te zitten tussen de eisen van de instrumentaanbieder en de wettelijke verplichting om een verklaring te overleggen waarin staat dat er gerechtvaardigd vertrouwen is dat het bouwwerk voldoet aan het Bbl. Wat als de verklaring niet kan worden afgegeven? Dan kan de gemeente voor

Jimco Drost: “VNG biedt diverse producten aan de leden, die ondersteuning bieden bij de implementatie van de Wkb.”

een dilemma worden gesteld: strikt handhaven of gedogen? Of er staat in de Verklaring dat er twijfels zijn over een constructie omdat die niet goed kon worden gecontroleerd. Daar kunnen we helder over zijn: dat is wettelijk gezien geen Verklaring.”

Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw

Momenteel wordt er hard gewerkt aan de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB). De toelatingsorganisatie houdt zich straks onder meer bezig met toetsing en toelating van instrumenten voor kwaliteitsborging, toezicht en handhaving op het stelsel van kwaliteitsborging, bijhouden van een register van toegelaten instrumenten, voorlichting over de regels voor kwaliteitsborging en monitoren en evalueren van het stelsel. De TloKB in oprichting (i.o.) is sinds 1 september 2020 de voorloper van de TloKB. De TloKB i.o. voert een aantal voorbereidende werkzaamheden uit tot de instelling van de toelatingsorganisatie formeel een feit is.

Martijn Tummers is directeur van de TloKB: “De toelatingsorganisatie richt zich op verbetering van de bouwkwaliteit in Nederland, in termen van veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en duurzaamheid. We houden met steekproeven ook toezicht op de werking van de instrumenten in de praktijk. Dat kan middels een bureau-audit bij de instrumentenaanbieder of door een audit op een bouwplaats.”

En wat is de rol van het bevoegd gezag? Tummers legt het uit: “Het bevoegd gezag toetst voorafgaand aan de start van de bouwwerkzaamheden de ‘melding bouwactiviteit’, met daarin het borgingsplan, de keuze van de private kwaliteitsborger en het toe te passen instrument. Tien dagen voor ingebruikname worden de verklaring van de kwaliteitsborger en het dossier bevoegd gezag aan de gemeente overhandigd. De gemeente toetst dan de aanwezigheid van de Verklaring, de gegevens en het dossier bevoegd gezag. Binnen de termijn van tien dagen heeft de gemeente de mogelijkheid te reageren. Als na tien dagen niet is gereageerd, mag de opdrachtgever het gebouw in gebruik nemen. Het spannende is nu wanneer gemeenten aanleiding zien tot handhaven. Is dat al bij kleine afwijkingen, of pas bij grote afwijkingen? Dat moet bij de proefprojecten nog blijken.”

Tummers laat zien dat de toelatingsorganisatie nog meer taken krijgt. Naast het Stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen, voert de toelatingsorganisatie ook taken uit voor het Stelsel van erkende kwaliteitsverklaringen voor de bouw en het Stelsel van certifi-

Nico Stadius Muller: "Het is niet de bedoeling dat wij het afvoerputje worden van problemen die zich voor kunnen gaan doen onder de Wkb."

een rij kwaliteitsborgers voor een controlepoortje. Met een goede Verklaring mag je door en anders niet. De marktpartijen weten dan snel genoeg: ik moet zorgen dat die Verklaring in orde is. Alleen als bijvoorbeeld de veiligheid van de omgeving in gevaar is kun je als gemeente actief gaan handhaven."

Ook moet er volgens Stadius Muller een handhavingsbeleidsplan zijn: hoe ga je met het toezicht om? Alleen in specifieke gevallen? "Er komen geen leges binnen op Gevolgklasse 1. Laat de Gemeenteraad aangeven wat de financiële mogelijkheden zijn om te handhaven in Gevolgklasse 1."

Proefprojecten

"Het Bestuursakkoord geeft aan dat 10 procent van de huidige vergunningen al een 'proefvergunning' moet zijn volgens Wkb. Alleen op die manier kunnen we voldoende kennis en ervaring opdoen. Toch is alleen die tien procent geen goed idee, omdat je ook een representatieve

Statius Muller vindt dat de problemen niet op het bordje van de gemeente mogen worden gelegd. "Als er geen goede of helemaal geen Verklaring is, dan is er geen melding en kan het gebouw niet in gebruik worden genomen. Het is niet de bedoeling dat wij het afvoerputje worden van problemen die zich voor kunnen gaan doen onder de Wkb. Zie het als

doorsnede van alle projecten in Gevolgklasse 1 wilt hebben. Denk aan seriematige woningbouw, een grondgebonden woning, een verbouwing, fietsbrug of eenvoudige bedrijfshal. Ook is een geografische spreiding gewenst", zegt Esther van Kooten Niekerk, Kwartiermaker Proefprojecten VNG.

Maar er zijn nog veel meer variabelen: "Denk aan proefprojecten met een groot, middelgroot of klein bouwbedrijf. En het gebruik van verschillende instrumenten: KiK van KOMO, Technical Inspection Service (TIS), Verbeterde Kwaliteitsborging (SWK) en Woningborg Kwaliteitsborging Instrument (WKI). Ook wil je graag oefenen met diverse kwaliteitsborgers, zoals gBOU. B.V. Kwaliteitsborgers voor de bouw, IRI-BRI, Seconed, BouwQ en PlanGarant."

Om de start van nieuwe proefprojecten te versnellen is in oktober

Esther van Kooten Niekerk: "Met alleen die tien procent pilotprojecten Wkb zijn we er niet. Je wilt ook een representatieve doorsnede van alle projecten in Gevolgklasse 1 hebben."

gestart met zogenoemde Ambassadeursnetwerken kwaliteitsborging (ANWkb). "Een Ambassadeursnetwerk bestaat uit een ambassadeursgemeente, een aantal omliggende gemeenten, aannemers en kwaliteitsborgers. Er zijn inmiddels achttien van die netwerken. Samen met de Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus BNA willen we de komende maanden ten minste twintig projecten starten, verdeeld over verschillende soorten gebouwen binnen Gevolgklasse 1. Meld je bij mij aan als je mee wilt doen!"

cingering voor werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties. "De organisaties kent nu drie kwartiermakers; het toekomstige bestuur van de ZBO. Daarnaast werken er vier toetsers en drie inspecteurs voor de toelatingsorganisatie. Jeroen Bunschoten is Hoofd afdeling Toetsing & Toelating en Bart Dunsbergen Hoofd afdeling Toezicht & Handhaving."

Ook Tummers pleit voor voldoende proefprojecten: "In de proefprojecten gaan we informeel met elkaar om. We gaan dan niet direct handhavend optreden, maar we willen vooral leren van elkaar. Meer weten over de toelatingsorganisatie? Kijk dan op www.tlokb.nl."

Martijn Tummers deed zijn verhaal 'op veilige afstand': "De toelatingsorganisatie richt zich op verbetering van de bouwkwaliteit in Nederland, in termen van veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en duurzaamheid." Onder het scherm Wico Ankersmit.

De Omgevingsplanactiviteit

Hajé van Egmond van Geregeld BV en Wico Ankersmit gaan met een knipoog in op de 'knip' in de vergunningverlening onder de Omgevingswet. "We gaan namelijk onderscheid maken tussen een omgevingsplanactiviteit en een technische bouwactiviteit", zegt Hajé van Egmond.

"De omgevingsplanactiviteiten zitten straks in de Bruidsschat die in het Omgevingsplan komt: de opvolger van het bestemmingsplan onder de Omgevingswet. Het betreft de regels over de vergunningplicht voor bouwactiviteiten met het oog op een toets aan de ruimtelijke regels uit onder meer het bestemmingsplan en de welstandstoets", legt Van Egmond uit.

"Een belangrijke wijziging in de Omgevingswet is de zogenoemde knip tussen het bouwtechnische en ruimtelijke deel van de bouwactiviteit. Gevolg hiervan is dat gemeenten zelf kunnen bepalen of er nog een vergunningplicht geldt voor het ruimtelijk deel, en daarmee een preventieve toets aan de ruimtelijke regels die we kennen uit het bestemmingsplan. Goothoogtes, kavelgroottes, dakkapellen aan de voorzijde; de gemeente kan het allemaal vergunningsvrij maken!", vult Wico Ankersmit aan. "Maar prettig is ook dat je dus ook aan vergunningvrije bouwactiviteiten rechtstreeks werkende welstandseisen kunt stellen", merkt Van Egmond op.

Ankersmit wijst ook op artikel 5.1 lid 2 in de Omgevingswet. Daarin staat dat het verboden is zonder omgevingsvergunning een bouwactiviteit te verrichten, voor zover het gaat om een bij AMvB aangewezen geval. "Wat dus niet is geregeld in de AMvB, is bouwtechnisch vergunningsvrij! Dat zijn bijvoorbeeld alle dakkapellen en bijbehorende bouwwerken tot 5 meter hoog."

Nieuw is ook dat in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) is opgenomen dat gemeenten in hun omgevingsplan op enkele onderwerpen met maatwerkregels, strengere eisen kunnen stellen aan

bouwactiviteiten. Bijvoorbeeld voor de energieprestatie en de milieuprestatie van bouwmaterialen. "Als je dus als gemeente duurzaamheidsambities hebt, dan zou ik het verhogen van de nok en vergroten van een gebouw vergunningvrij maken. Dit stimuleert het isoleren van bestaande gebouwen!", aldus Van Egmond.

Er komen veel regels via de Bruidsschat in het Omgevingsplan samen. Globaal worden er vier rechtsgebieden geregeld in de Bruidsschat:

regels voor milieubelastende activiteiten waaronder horeca, recreatie en detailhandel;

- regels over lozingen;
- regels over de gevolgen van emissies van geluid, geur en trillingen voor bedrijven;
- regels op het gebied van bouwen. Denk aan regels over omgevingsveiligheid bij bouwen en slopen uit hoofdstuk 8 van Bouwbesluit 2012 en de vergunningplicht voor bouwactiviteiten met het oog op een toets aan de ruimtelijke regels uit onder meer het bestemmingsplan en de welstandstoets.

Daarnaast komen ook alle regels uit lokale verordeningen en vergunningstelsels samen in het Omgevingsplan. Van Egmond en Ankersmit besluiten: "Omgevingsplanactiviteit is dus een zeer ruim begrip met lokale afwegingsruimte. U hebt tot 2029 om de Bruidsschat te integreren. Ons advies: schrap alles en bedenk dan wat u weer nodig heeft en neem alleen dat op in uw Omgevingsplan."

Hajé van Egmond (links) en Wico Ankersmit in hun duopresentatie: "U hebt tot 2029 om de Bruidsschat te integreren. Ons advies: schrap alles en bedenk dan wat u weer nodig heeft."

Ondernemer, spreker en toekomststrateg Peter Ros was dit jaar de speciale gastspreker op het jaarcongres. Hij ging op een vlotte en soms humoristische wijze in op future-proof werken. “We hebben urgentie én perspectief nodig om een organisatie te veranderen. Als een van de twee wegvalt bevriest we. Zo is door de coronacrisis beeldbellen de meest dominante technologische verandering, terwijl beeldbellen al lang bestond. Maar de urgentie ontbrak. Mijn buurman gaat na een dag thuiswerken gewoontegetrouw een half uur in de auto op de oprit zitten om te bellen en bij te komen. We staan nu dagelijks bloot aan een explosie aan digitale informatie. Mailen leek aan het begin tijd te besparen, maar nu kost het tijd om alle mail bij te houden. Is uw organisatie nog wel digitaal fit genoeg? Bent u future-proof?”

BWT-app: veilig samenwerken op afstand van elkaar

De officiële lancering van de BWT-app voor toezichthouders en handhavers van de Vereniging BWT Nederland stond eerst gepland tijdens het nieuwe VTH-congres. Dat congres stond op 15 april gepland in Madurodam in Den Haag. Dit uitstel heeft echter niet geresulteerd in afstel, maar juist in een enorme verbetering van de applicatie, die nu een half jaar later tijdens het digitale jaarcongres kon worden gepresenteerd.

Met alle betrokken en enthousiaste toezichthouders vanuit Rotterdam, Den Haag, Apeldoorn en Almere, die onder aansturing van Anton Wolthuis voor deze doorontwikkeling en vooral ook betere ‘look and feel’ hebben gezorgd, mocht er dan ook trots worden teruggekeken op een ontwikkeling van bijna twee jaar. De app komt voort uit de thema’s onder het Platform Handhaving Leefomgeving, dat twee jaar geleden is gestart. Thema’s zijn onder meer de aanpak kwaliteit eigendom huisjesmelkers, hogere kwaliteit van de bestaande bouw en aanpak woonoverlast.

De kern van de app zijn de leernetwerken waar leden kennis kunnen delen. Maar er is ook informatie over cursussen en voorbeeldprojecten. Daarnaast beschikt de app ook over RSS-feeds met nieuws van leden of de vereniging. Erik Bos van de gemeente Apeldoorn die jaren geleden het idee had geopperd om iets te ontwikkelen voor de toezichthouders in de praktijk, is dan ook zeer tevreden met het resultaat. Hij gaf hierbij aan dat het nu aan alle toezichthouders en handhavers is om de potentie die de applicatie heeft ook te benutten en hem te gebruiken. “De applicatie is mooi, maar samen moeten we er iets van maken dat bijdraagt aan de kennisontwikkeling en kennisdeling van de toezichthouders en handhavers onderling. En hierbij kijken we over organisaties heen”, gaf Anton Wolthuis de deelnemers aan het congres mee. “Wij hopen nu dat zo veel

mogelijk toezichthouders en handhavers vanuit gemeenten en omgevingsdiensten die lid zijn van de vereniging deze applicatie echt gaan gebruiken door kennis te delen, te brengen en te halen.”

Informatie

Wilt u als toezichthouder of handhaver ook de app gaan gebruiken, mail dan naar info@bwtinfo.nl onder vermelding ‘registratie BWT-app’. Dan kunt ook u gebruik maken van dit nieuwe door de Vereniging BWT Nederland ontwikkelde hulpmiddel. Voor meer informatie kijk op www.vereniging-bwt.nl/handhaving-leefomgeving.

Lancering BWT-app met links Henk Ouwens, directeur Human Talent Group, en geheel rechts Anton Wolthuis.